

Bułgaria

W tej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych w Bułgarii.

Sądy szczególne

W Republice Bułgarii nie istnieją szczególne sądy pracy, morskie, gospodarcze ani żadne inne sądy szczególne.

Sądy administracyjne

Wraz z przyjęciem nowego kodeksu postępowania administracyjnego w 2006 roku ustanowiono w Republice Bułgarii system sądów administracyjnych. Obejmuje on 28 sądów administracyjnych na szczeblu okręgowym oraz Najwyższy Sąd Administracyjny (Върховен административен съд).

Sądy administracyjne

Sądy administracyjne mają właściwość we wszystkich sprawach o:

- wydanie, zmianę, uchylenie lub stwierdzenie nieważności aktów administracyjnych;
- stwierdzenie nieważności lub bezskuteczności umów w rozumieniu kodeksu postępowania administracyjnego;
- przyznanie środków prawnych przeciwko bezpodstawnym działaniom lub zaniechaniom organów administracji;
- przyznanie ochrony przed bezprawną egzekucją;
- odszkodowanie za szkodę wynikającą z niezgodnych z prawem aktów, działań lub zaniechań organów i urzędników administracji;
- odszkodowanie za szkody wynikające z egzekucji;
- unieważnienie, stwierdzenie nieważności lub uchylenie orzeczeń wydanych przez sądy administracyjne;
- podważenie autentyczności aktów administracyjnych na podstawie kodeksu postępowania administracyjnego.

Powództwo o stwierdzenie istnienia lub nieistnienia uprawnienia administracyjnego lub stosunku prawnego może wytoczyć każdy, kto ma w tym interes prawny i nie dysponuje innymi środkami prawnymi.

Skargi na akty administracyjne indywidualne rozpoznaje sąd administracyjny, w którego okręgu mieści się urząd terenowy organu, który wydał zaskarżony akt, w przypadku gdy miejsce zamieszkania lub pobytu skarżącego lub jego siedziba znajduje się na obszarze właściwości takiego urzędu terenowego. Sprawy tego rodzaju rozpoznaje sąd administracyjny, w którego okręgu mieści się siedziba organu, który wydał zaskarżony akt administracyjny indywidualny, w przypadku gdy:

- zaskarżony akt jest skierowany do kilku osób, których miejsce zamieszkania lub pobytu nie znajduje się na obszarze właściwości urzędu terenowego organu, który wydał zaskarżony akt;
- organ administracyjny, który wydał zaskarżony akt, nie posiada urzędu terenowego.

Skargi na akty administracyjne generalne rozpoznaje sąd administracyjny, w którego okręgu mieści się siedziba organu, który wydał zaskarżony akt. Jeżeli siedziba organu, który wydał zaskarżony akt administracyjny, znajduje się w innym państwie, sprawę rozpoznaje Sąd Administracyjny dla miasta Sofii (Административния съд – град София).

Powództwa o odszkodowanie również wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby skarżącego, w przypadku gdy sprawy o odszkodowanie połączone do łącznego rozpoznania w sporze, w o którym mowa w pkt 1–4.

Jeżeli sąd właściwy nie jest właściwy do rozpoznania sprawy, Najwyższy Sąd Administracyjny postanawia o przeniesieniu sprawy do równoważnego sądu administracyjnego.

Od aktów administracyjnych, na mocy których realizuje się bezpośrednio bułgarską politykę zagraniczną, obronną i politykę bezpieczeństwa, nie przysługuje odwołanie, z zastrzeżeniem przypadków przewidzianych przez prawo.

Najwyższy Sąd Administracyjny

Najwyższy Sąd Administracyjny rozpoznaje:

- skargi na akty normatywne, z wyłączeniem tych uchwalonych przez radę gminy;
- skargi na decyzje Rady Ministrów, premiera, wicepremierów i ministrów;
- skargi na decyzje Najwyższej Rady Sądownictwa (Висшият съдебен съвет);
- skargi na decyzje Bułgarskiego Banku Narodowego oraz jego organów;
- skargi kasacyjne i zażalenia na orzeczenia wydane przez sądy pierwszej instancji;
- środki zaskarżenia od wyroków i postanowień wniesione przez strony postępowania;
- wnioski o stwierdzenie nieważności orzeczeń sądów administracyjnych;
- skargi na inne akty określone w przepisach prawa.

Najwyższy Sąd Administracyjny składa się z kolegiów podzielonych na wydziały. Na czele kolegiów stoją prezesi (lub wiceprezesi), którzy mogą również przewodniczyć wydziałom w danym kolegium.

Inne sądy szczególne

Sądy wojskowe

Historia sądów wojskowych sięga 1 lipca 1879 r. W 1956 r. system sądownictwa wojskowego przeszedł restrukturyzację po rozmieszczeniu wojska w Sofii, Płowdowie, Sliwenie, Warnie i Plewenie. Taka struktura sądownictwa wojskowego utrzymuje się do dziś.

Sąd wojskowy (Военен съд)

W pierwszej instancji **sądy wojskowe** rozpoznają sprawy karne dotyczące przestępstw popełnionych w trakcie wykonywania obowiązków służbowych przez personel wojskowy, generałów, oficerów, podoficerów oraz personel szeregowy innych ministerstw i agencji, personel cywilny Ministerstwa Obrony, bułgarskich sił zbrojnych, jednostek podlegających Ministrowi Obrony, Agencji Bezpieczeństwa Narodowego (Националната служба за охрана) oraz Krajowych Służb Wywiadowczych (Националната разузнавателна служба). Sądem drugiej instancji w takich sprawach jest Wojskowy Sąd Apelacyjny (Военно-апелативният съд). Właściwość sądów wojskowych została określona w kodeksie postępowania karnego. Sądy te mają taki sam status jak sądy okręgowe. **Wojskowy Sąd Apelacyjny** (jeden sąd) rozpoznaje odwołania (w tym zażalenia) od orzeczeń wszystkich sądów wojskowych w Bułgarii.

Szczególny Sąd Karny (Специализиран наказателен съд)

Szczególny Sąd Karny ustanowiono ustawą zmieniającą i uzupełniającą ustawę o systemie sądowym (ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym nr 1 z 2011 r.). Szczególny Sąd Karny jest jedynym takim sądem w Republice Bułgarii (z siedzibą w Sofii) o statusie sądu okręgowego. Jego właściwość określono w odpowiednich przepisach. (Art. 411a kodeksu postępowania karnego zawiera zamknięty katalog przestępstw należących do właściwości Szczęólnego Sądu Karnego, z czego większość to przestępstwa popełnione przez organizacje przestępcze lub na ich zlecenie).

W Szczęólnym Sądzie Karnym zasiadają sędziowie, a na jego czele stoi prezes sądu.

Szczęólny Apelacyjny Sąd Karny (Апелативният специализиран наказателен съд) rozpoznaje odwołania (w tym zażalenia) od orzeczeń Szczęólnego Sądu Karnego. Jego siedziba znajduje się w Sofii.

W Szczęólnym Apelacyjnym Sądzie Karnym zasiadają sędziowie, a na jego czele stoi prezes sądu. **Najwyższy Sąd Kasacyjny** (Върховен касационен съд) jest sądem karnym najwyższej instancji, który rozpoznaje skargi kasacyjne od orzeczeń wydanych przez Szczęólny Apelacyjny Sąd Karny.

Sąd Arbitrażowy przy Bułgarskiej Izbie Gospodarczo-Przemysłowej (Арбитражен съд при Българска Търговско-промишлена палата)

Sąd Arbitrażowy przy Bułgarskiej Izbie Gospodarczo-Przemysłowej rozpoznaje spory z zakresu prawa cywilnego, w tym spory dotyczące usunięcia luk prawnych w umowach lub dostosowania postanowień umownych do nowych okoliczności, niezależnie od tego, czy jedna strona lub obydwie strony posiadają siedzibę lub miejsce zamieszkania w Bułgarii czy poza nią.

Sąd Arbitrażowy przy Bułgarskiej Izbie Gospodarczo-Przemysłowej umocnił swoją pozycję najważniejszej instytucji arbitrażowej w Bułgarii i obecnie cieszy się zaufaniem publicznym dzięki profesjonalnej działalności w charakterze organu rozstrzygającego spory prawne. Co roku sąd ten rozstrzyga 250–300 sporów międzynarodowych i krajowych (82% sporów krajowych rozstrzyganych jest w ciągu 9 miesięcy, a 66% sporów międzynarodowych – w ciągu 12 miesięcy).

Ponadto **Sąd Arbitrażowy** jest aktywnie zaangażowany w poprawę przepisów dotyczących postępowania arbitrażowego. Jedynymi sporami, których nie można rozstrzygnąć w postępowaniu arbitrażowym, są spory dotyczące praw rzeczowych dotyczących nieruchomości, roszczeń alimentacyjnych, praw związanych ze stosunkiem pracy oraz sporów dotyczących autorskich praw osobistych czy prawa rodzinnego.

Prawnicza baza danych

Strony internetowe sądów

Każdy bułgarski sąd ma stronę internetową dostarczającą informacji na temat struktury i działalności tego sądu, w tym informacji o sprawach w toku i sprawach zamkniętych, oraz innych użytecznych informacji udostępnianych publicznie.

Na stronie internetowej **Najwyższej Rady Sądownictwa** (Висшият съдебен съвет) znajduje się szczegółowy wykaz bułgarskich sądów wraz z adresami i stronami internetowymi (wyłącznie w języku bułgarskim).

Po wydaniu orzeczenia sąd publikuje je na swojej stronie internetowej zgodnie z wymogami określonymi w **ustawie o ochronie danych osobowych** oraz **ustawie o ochronie informacji niejawnych**.

Orzeczenia w sprawach dotyczących stanu cywilnego lub stanu zdrowia osób fizycznych publikuje się bez uzasadnienia.

Więcej informacji znajduje się na poniższych stronach internetowych:

Najwyższy Sąd Administracyjny

Sąd wojskowy (Военен съд)

Sąd Arbitrażowy przy Bułgarskiej Izbie Gospodarczo-Przemysłowej (Арбитражен съд при Българска Търговско-промишлена палата)

Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy

Ostatnia aktualizacja: 10/05/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.